

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr 347

1. Obiekt

**D. ZESPÓŁ KOSZAROWY CHARKOWSKIEGO PUŁKU ULANÓW
OB. JDNOSTKA WOJSKOWA NR 1451
(18 BRYGADA OBRONY TERYTORIALNEJ)**

2. Czas powstania

ok. 1890 r.

3. Miejscowość

BIAŁYSTOK

11. Zdjęcia , rzut , przekrój , sytuacja , orientacja

4. Adres

ul. Kawaleryjska 70

nr hipoteczny.....

5. Przynależność administracyjna

Województwo Podlaskie

Powiat Białystok

Gmina Białystok

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna do 01.01.1999r.

Województwo białostockie

Gmina Białystok

8. Właściciel i jego adres

Jednostka Wojskowa Nr 1451

ul. Kawaleryjska 70

15 – 325 Białystok

9. Użytkownik i jego adres

Jednostka Wojskowa Nr 1451

ul. Kawaleryjska 70

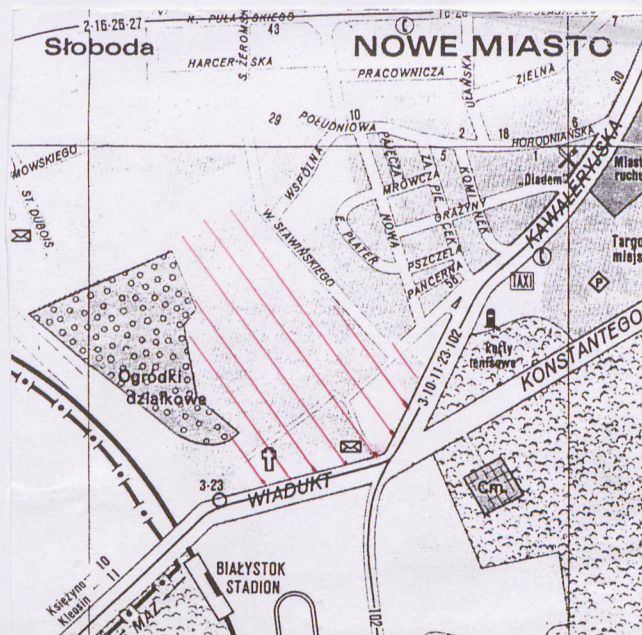
15 – 325 Białystok

10. Rejestr zabytków

nr A- 806

data 25.10.1995r.

Stwierdzone 3 budynki wchodzące w skład - 8.10.2016

Koszary 4-go Charkowskiego Pułku Ułanów założone zostały w 1890r. Cerkiew istniała już w 1895r., budynki szwadronów w 1897r., inne obiekty koszarowe wg ksiąg jednostki wzniesione zostały ok. 1891r. zapewne jednak miało to miejsce ok. 1897r., budynek koszar ob. nr 21 wzniesiony został ok. 1932r. Wg rosyjskiej mapy sztabowej z l. 1880/1906-8 zespół miał kształt zbliżony do prostokąta. Najbliżej drogi stała dominująca cerkiew p.w. Św. Serafima Sarowskiego. Dalej w równym rzędzie (wg. mapy w dwóch rzędach) stały drewniane baraki żołnierskie, za nimi znajdował się obszerny plac apelowy, za boczną koleją rząd stajen, magazynów, garaży artyleryjskich. We wsch. części zespołu, osłoniętej od drogi zagajnikiem znajdowały się zabudowania mieszczące sztab, mieszkania kadry, kasyno, a także pralnię, piekarnię, łaźnię. W sąsiedztwie magazynów usytuowany był maneż. Rosjanie opuścili koszary w 08.1915r., następnie zostały objęte do 1919r przez niemieckie wojska okupacyjne. W 07.-08.1920r. zajęte były przez wojska bolszewickie. Od końca 1920r. do wybuchu wojny w 1939r. zajmowane przez 10 Pułk Ułanów Litewskich im. Marszałka Józefa Piłsudskiego (garnizon macierzysty) i 14 Dywizjon Artylerii Konnej. 10 Pułk UL wziął swój początek od szwadronu bielsko – mazowieckiego zorganizowanego w Czyżewie w pocz. listopada 1918r. Po przyjęciu ochotników w rejonie Pietkowa jako Białostocki Oddział Jazdy. W połowie lutego 1919r. 1 szwadron wszedł do działań wojennych przeciwko Armii Czerwonej, a za nim kolejne (Nowogródek). Wiosną 1920r. w składzie Grupy Poleskiej (Kalenkowicze, Mozyrz, Dniepr, odwrót ku Warszawie, bitwa nad Niemnem; do września 1922r. w służbie Litwy Środkowej). Latem 1922r. wiadomo było, iż obejmą koszary białostockie. Tutaj prowadzono szkolenia wojskowe, zwalczano analfabetyzm wśród rekrutów, znana była orkiestra pułkowa, na wysokim poziomie stał sport konny, w zespole znajdował się ziemny kort tenisowy. D. cerkiew przebudowano (zlikwidowano kopułę) dostosowując ją do obrządku katolickiego. Opiekę nad nią sprawował kapelan wojskowy.

Sytuacja:

Usytuowane w pd. części Białegostoku (Nowe Miasto) obok skrzyżowania dróg prowadzących z Białegostoku w kierunku Bobrownik (Wołkowyska), Juchnowca (Bielsk Podlaski), Wysokiego Mazowieckiego.

W skład zespołu wchodzi:

1. Budynek nr 1, ok. 1897, sztabowy
2. Budynek nr 2, ok. 1897, sztabowy
3. Budynek nr 3, ok. 1897, administracyjno – mieszkalny
4. Budynek nr 7, ok. 1897, internat
5. Budynek nr 8, ok. 1897, łaźnia, pralnia
6. Budynek sztabowy nr 9, ok. 1897, blok szkoleniowy
7. Budynek sztabowy nr 11, ok. 1897, blok szkoleniowy
8. Budynek nr 12, ok. 1897, gospodarczy – warsztaty
9. Budynek nr 13, ok. 1897, dawny maneż
10. Budynek nr 16, ok. 1897, d. stajnia- ob. magazyn kwaterunkowy
11. Budynek nr 18, ok. 1897, d. stajnia – ob. magazyn kwaterunkowy
12. Budynek nr 21, ok. 1932, koszarowy
13. Budynek nr 23, ok. 1897, d. stajnia – magazyn
14. Budynek nr 32, ok. 1897, tzw. szwadron
15. Budynek nr 33, ok. 1897, tzw. szwadron
16. Budynek nr 38, ok. 1897, garaż artyleryjski, ob. magazyn
17. Budynek nr 40, ok. 1897, dawny lazaret, ob. izba pamięci
18. Budynek nr 42, ok. 1950, stołówka żołnierska,
19. Budynek nr 53, ok. 1953, przedszkole garnizonowe,

Ponadto w skład zespołu wchodzi obiekty, zarządzane przez innych właścicieli, a stanowiące wykształconą jedność z obiektami będącymi własnością Jednostki Wojskowej 1451:

20. budynek nr 5, kon. XIX w., sztabowy (Wojewódzki Sztab Wojskowy)
21. budynek nr 6, ok. 1897r., mieszkalny (obok budynku nr 5)
22. d. cerkiew p.w. Św. Serafima Sarowskiego, 1895r., ob. kościół p.w. Św. Stanisława,
- 19 – 21. Trzy budynki mieszkalne kadry, usytuowane na pn. od budynku nr 3, z ok. 1956-58, będące w Zarządzie Garnizonowej Administracji Mieszkań
22. Budynek nr 25, kon. XIX w., d. garaż artyleryjski, będący własnością Komendy Wojewódzkiej Policji Państwowej

14. Kubatura -	15. Powierzchnia użytkowa -	16. Przeznaczenie pierwotne zespół budynków mieszkalnych, koszarowych, administracyjnych, gospodarczych i magazynowych	17. Użytkowanie obecne zespół budynków mieszkalnych, koszarowych, administracyjnych, gospodarczych i magazynowych
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorski	

<p>21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)</p> <p>I. Archiwum Państwowe w Białymstoku</p> <p>1. Plan miasta Białegostoku 1938 r. (m.in. wydany nakładem Księgarni Nauczycielskiej w Białymstoku).- reprodukcja w skali 1:1 w zbiorach ROSiOŚK w Białymstoku.</p> <p>II. PK i DZ Barbara Tomecka, Białystok</p> <p>1. Rosyjska mapa sztabowa 1:84 000, 1880/1906-8.</p>	<p>24. Uwagi różne</p> <p>obiekty niedostępne</p>
<p>22. Bibliografia</p> <p>1. Białystok, Zespół Koszarowy przy ul. Kawaleryjskiej. Studium historyczno-przestrzenne opracowane na zlecenie 18 Brygady Zmotoryzowanej, oprac. B.Tomecka, Białystok 1995- WO SOZ Białystok, sygn.4662.</p> <p>2. W. Kusiński, Rozwój przestrzenny miasta Białegostoku, w: Studia i materiały do dziejów miasta Białegostoku, t.I, 1968, s. 46</p> <p>3. A. Dobroński, Białystok- historia miasta, Białystok 1998, s. 100-101, 153.</p> <p>4. A. Dobroński, K.Filipow, „Dziesiątnicy” z Białegostoku, Białystok 1992, s. 45.</p> <p>5. Dowództwo Okręgu Generalnego Białystok, w: „Białystok Ilustrowany”, Białystok 1921, s. 37-43.</p> <p>6. Katalog świątyń i duchowieństwa prawosławnej diecezji białostocko-gdańskiej, oprac. A. Mironowicz, Białystok 1998, s.24.</p> <p>7. K.A.Jabłoński, Katolicka architektura sakralna Białegostoku, w: „Studia i materiały do dziejów miasta Białegostoku, t. V, Białystok 2001, s.329-330.</p>	<p>25. Opracował</p> <p>tekst mgr Dariusz Stankiewicz, mgr Joanna Kotyńska, maj 2001r.</p> <p>plany, rysunki mgr Joanna Kotyńska, maj 2001r.</p> <p>zdjęcia fotograf. mgr Dariusz Stankiewicz, maj 2001r.</p> <p>miejsce przechowywania negatywów WOSOZ Białystok</p> <p>Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego</p> <p>26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)</p>
<p>23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)</p> <p>I. a. Baon przewozowy, b. Szpital koni pod dow. Rotm. Podcętowskiego, c. Szw. Zapas. 10 p. ułanów Rotm. De Rosset, D-ca, w: „Białystok Ilustrowany”, Białystok 1921, s. 37-38.</p> <p>II. Muzeum Wojska w Białymstoku, okres międzywojenny m.in.: 1. Czyszczenie koni przed garażem artyleryjskim, 2.Czyszczenie koni u koniowiązów przed jedną ze stajen, 3.Fragment wnętrza świetlicy żołnierskiej,4. Ułan na koniu przed jedną ze stajen, 4. Oficer na koniu z dzieckiem na tle jednego z nieistniejących budynków mieszkalnych</p>	<p>27. Załączniki</p> <p>wkładki szt. 4</p>

1. Miejscowość
BIAŁYSTOK

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
**D. ZESPÓŁ KOSZAROWY
4 CHARKOWSKIEGO PUŁKU ULANÓW,
OB. JEDNOSTKA WOJSKOWA NR 1451**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
sytuacja, zdjęcia fot.

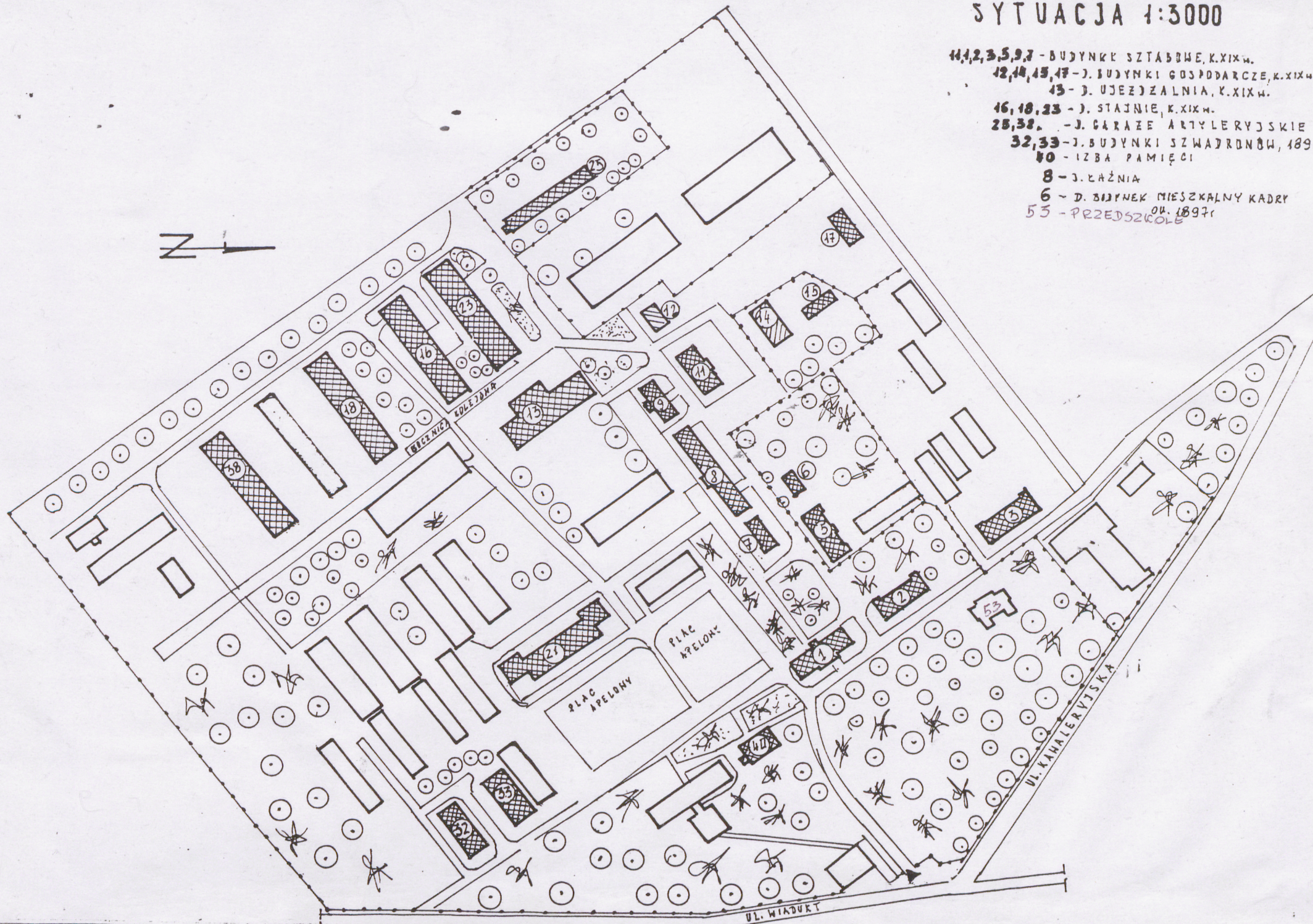

Szpital koni pod dow. rotm. Podcętkowskiego.

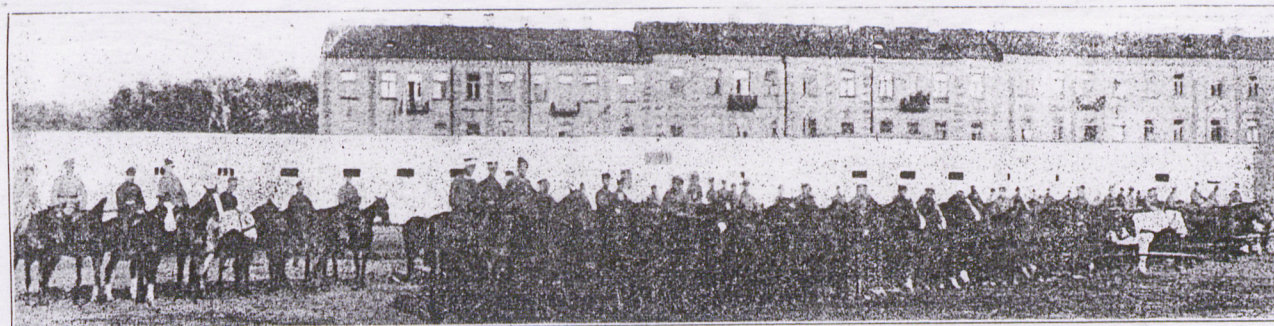
SYTUACJA 1:3000

- 11, 12, 3, 5, 9, 7 - BUDYNKI SZTABOWE, K. XIX W.
- 12, 14, 15, 17 - J. BUDYNKI GOSPODARCZE, K. XIX W.
- 13 - J. UJEZDZALNIA, K. XIX W.
- 16, 18, 23 - J. STAJNIE, K. XIX W.
- 28, 32 - J. GARAZE ARTYLERYJSKIE
- 32, 33 - J. BUDYNKI SZWADRONOW, 1897
- 40 - IZBA PAMIĘCI
- 8 - J. KAZNIA
- 6 - J. BUDYNEK MIESZKALNY KADRY
- 53 - PRZEDSZKOLE

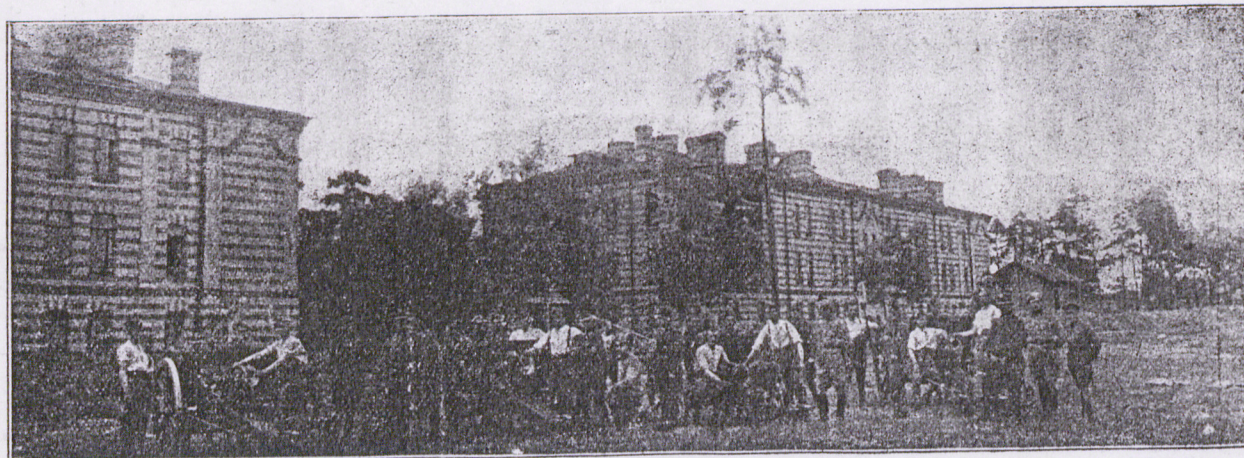

<p>1. Miejscowość BIAŁYSTOK</p>	<p>2. Obiekt (nazwa jak w karcie) D. ZESPÓŁ KOSZAROWY 4 CHARKOWSKIEGO PUŁKU UŁANÓW, OB. JEDNOSTKA WOJSKOWA NR 1451</p>	<p>3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) 1. Rosyjska mapa sztabowa 1880/1906-8., 2. Plan miasta Białegostoku 1938 r., 3. Zdjęcia archiwalne z okresu międzywojennego – kserokopie, 4. Zdjęcia fot.</p>
--	---	---

Kolumna Przewozowa

ppor. Rypson, D-ca
kolumny.

Baterja zapasowa 20 p. a. p. w czasie ćwiczeń.

Szw. Zap. 10 p. ułanów
Rotm. de Rosset, D-ca.

Спор

Божентарня

Б
ыцы
Б

Божентарня

Марингуев

Слободка

072.4

Харь-улан-я

Г.дв.

Инь

Фигнатки

Ольманты

Г.дв.

1. Miejscowość BIAŁYSTOK	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) D. ZESPÓŁ KOSZAROWY 4 CHARKOWSKIEGO PUŁKU ULANÓW, OB. JEDNOSTKA WOJSKOWA NR 1451	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) cd. rubryka 23, 12, 22, zdjęcia fot.
------------------------------------	--	--

c.d. rubr.23: 9 kadry, 5. Grupa żołnierzy przed jednym ze szwadronów, 6. Zbiórka żołnierzy przed jednym z budynków sztabowych 7. Grupa żołnierzy na tle nieistniejącej kuźni, 8. Uroczystość pułkowa na placu apelowym, 9. Żołnierz na posterunku, 10. Wymarsz oddziału

cd. rubr: 12 - Na wojnę w 1939r. 10 P U Ł wyruszył pod dowództwem ppłk. Kazimierza Buslera w składzie Podlaskiej Brygady Kawalerii. Wojnę skończył 06.10. wraz z SGO „Polesie” gen. Franciszka Kleberga. Zespół koszarowy odnotowany został na planie miasta Białegostoku wg stanu z r. 1937 oprac. przez inż. S. Chojnickiego. W raporcie z 1938r. służb kwatermistrzowsko – budowlanych III Dowództwa Okręgu Korpusu w Grodnie znajduje się wzmianka, iż „Koszary kawaleryjskie im. Marszałka Piłsudskiego mimo posiadania bocznicy kolejowej nie nadają się do urządzenia szpitala ewakuacyjnego z powodu starych i zniszczonych budynków oraz brakujących wodociągów.” W 09.1939r. koszary zostały zdewastowane i rozszabrowane przez miejscową ludność. Od 1939r. do 1941r. objęte przez Armię Czerwoną. Po wybuchu wojny niemiecko-rosyjskiej w 1941r. na ich terenie Niemcy urządzili obóz dla ok. 11 000 jeńców rosyjskich, wykorzystywanych m.in. do prac przy rozbudowie lotniska w Krywlanach. M.in. na skutek nieludzkich warunków bytowania- ciasnota , głód i grupowych egzekucji zginęło ich ok. 3000. Od lipca 1944 do 04.08.1947 r. administrowane przez Armię Czerwoną - szpital. Przejęte przez Wojsko Polskie- 18 Brygadę Piechoty -były zdewastowane, pozbawione instalacji elektrycznych, wodociagowych, okien, drzwi i in., a następnie do 1965 r. we władaniu 2 Podlaskiej Brygady KBW. Po rozformowaniu Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego do 1994r. zajmowane przez 25 Pułk Łączności, następnie przez 18 Brygadę Zmotoryzowaną – kompleks 8080. W okresie powojennym gł. w latach 70-tych nastąpił na terenie koszar żywiołowy ruch budowlany- nową zabudową koszarową i magazynową wypełniono cały teren pomiędzy dawnymi szwadronami, a bocznicą kolejową, istniejące budynki koszarowe, w większości zostały otynkowane, tzw. barankiem , przez co zatracono ich specyficzny wygląd. Nadbudowano budynek mieszczący przed wojną mieszkanie dowódcy i kasyno. Dawną ujeżdżalnię i stajnie przebudowano zmieniając ich przeznaczenie i swoistą urodę. Rozebrano także przedwojenny budynek klubu oficerskiego. Nie pozostało także śladu po strzelnicy pułkowej, mieszczącą się dawniej między „tylną” bramą koszar, a nie istniejącą dziś na tym odcinku ul. Południową (ob. Rzymowskiego). Dawną cerkiew, przedwojenny kościół od 1952r., po usunięciu kapelana była obsługiwana przez duchowieństwo diecezjalne, od 1975r. pełni funkcję kościoła par. p.w. Św. Stanisława. Część obiektów kompleksu koszarowego przekazano MSW oraz Wojewódzkiemu Sztabowi Wojskowemu. Koszary zajmuje Jednostka Wojskowa Nr 1451 . W grudniu 2000r. 18 Białostocka Brygada Zmechanizowana została wyłączona ze struktur I Warszawskiej Dywizji Zmechanizowanej, a obecnie podlega Pomorskiemu Okręgowi Wojskowemu. W 2001r. wycofano z jednostki czołgi T-55 i haubice. Zmienił się także w strukturach wojskowych zarządca, poprzedni Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Warszawie, obecnie Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Olsztynie. Od 2002r. białostocka jednostka wojskowa będzie nosić nazwę 18 Brygady Obrony Terytorialnej. Stanie się tak w wyniku restrukturyzacji, która przebiegnie zgodnie z rozkazem ministra obrony narodowej oraz planem „ Armia 2006”. Jednostka nie będzie wchodziła już w skład wojsk operacyjnych , a jej głównym zadaniem będzie obrona terytorium województwa.

Styl: d. cerkiew, ob. kościół- rosyjsko-bizantyjski z elementami neoromańskimi; drewniane szwadrony- w tradycjach rosyjskiego budownictwa ludowego ; budynki murowane – XIX-wieczne budownictwo koszarowe o stylistyce analogicznej do rozwiązań stosowanych w tym okresie, w architekturze przemysłowej ; budynek koszarowy nr 21 – modernistyczny.

cd. rubr. 22: 8. Mniej wojskowych, Restrukturyzacja 18. Brygady Zmechanizowanej, sygn. POL, w: „Gazeta w Białymstoku”- regionalny dodatek do „Gazety Wyborczej” z dn.18.10.2001r., s. 8.; 9.Spis kościołów i duchowieństwa Archidiecezji w Białymstoku rok 1979, oprac. ks. T.Krahel, Białystok 1979, s 107-108.

1. Miejscowość
BIAŁYSTOK

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
**D. ZESPÓŁ KOSZAROWY
4 CHARKOWSKIEGO PUŁKU UŁANÓW,
OB. JEDNOSTKA WOJSKOWA NR 1451**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
zjęcia for.

19. Koszary przy ul. Kawaleryjskiej.
 Grupa żołnierzy przed jednym ze szwadronów. Dobrze widoczne
 ozdobnie wycinane deski na końcu gzymsu, w górnej partii
 werandy, nad oknami. W zwięgleniu naroża widoczne ostatki.
 Na dachu budynku charakterystyczne kominy odprowadzające
 spaliny z pieców ogrzewających izby żołnierskie.
 Reprodukacja fot. z okresu międzywojennego, neg. w zbiorach
 Muzeum Wojska w Białymstoku.